

הכנסת העשרים ושש

הצעת חוק מועצות התלמידים והנוער (מעמד סטטוטורי, עצמאות ותקצוב), התשפ"ו-2026

- הגדרות 1. בחוק זה –
- "ארגון מועצות התלמידים והנוער" – מועצות התלמידים והנוער בישראל, על כלל דרגיהן וגלגליהן, הנבחרות ופועלות בהתאם להוראות חוק זה ;
- "המועצה הארצית" – מועצת התלמידים והנוער הארצית ;
- "מועצה מחוזית" – מועצת תלמידים ונוער הפועלת בתחומי מחוז ממחוזי משרד החינוך ;
- "מועצה רשותית" – מועצת תלמידים ונוער הפועלת בתחום רשות מקומית כהגדרתה בפקודת העיריות או בפקודת המועצות המקומיות ;
- "מועצה בית-ספרית" – מועצת תלמידים הפועלת במוסד חינוך כהגדרתו בחוק זכויות התלמיד, התשס"א-2000 (להלן – חוק זכויות התלמיד) ;
- "תקנון העל" – חוקת הארגון המוסדרת, המעודכנת והמאושרת על ידי מוסדותיו הנבחרים של הארגון בלבד ;
- "הוועידה הארצית" – הפורום המכונן הרחב ביותר של הארגון, המורכב מצירים נבחרים מכלל הגלגלים בשטח ;
- "תלמיד" או "בן נוער" – מי שהוא תלמיד הלומד במוסד חינוך, או מי שמלאו לו 12 שנים וטרם מלאו לו 18 שנים ;
- "הוועדה" – ועדת החינוך והתרבות של הכנסת ;
- "השר" – שר החינוך.
- מטרה 2. מטרתו של חוק זה לקבוע עקרונות לזכויות בני הנוער והתלמידים בישראל לייצוג דמוקרטי, עצמאי ובלתי תלוי, ולעגן את מעמדן של מועצות התלמידים והנוער כריבון המייצג הרשמי והבלתי תלוי של ציבור זה בפני מוסדות המדינה ומקבל ההחלטות.
- מעמד סטטוטורי 3. (א) יוכר ארגון מועצות התלמידים והנוער בישראל כגוף הסטטוטורי המייצג והרשמי של בני הנוער והתלמידים במדינה.
- (ב) הוראות חוק זה יחולו באופן מחייב ושווה על כלל דרגי הנציגות בארגון : המועצה הארצית, המועצות המחוזיות, המועצות הרשותיות והמועצות הבית-ספריות (בחוק זה – גלגלי הנציגות).
- הגנה על פעילות 4. מוסד חינוך, רשות מקומית או אדם הפועל מטעם, לא ימנעו מתלמיד או נציג נבחר בארגון לממש את זכויותיו לפי חוק זה, ולא יפגעו במעמדו הלימודי, בציוניו, או במעמדו האישי בשל פעילותו בארגון, הבעת עמדותיו במסגרתו או השתתפותו בישיבות ובדיונים מוסמכים.

הכנסת העשרים ושש

- חובת שימוע והיוועצות 5. (א) לא תתקבל החלטה, לא תותקן תקנה, לא תיושם רפורמה ולא תוגש הצעת חוק ממשלתית שעניינה זכויות תלמידים, תוכני לימוד, פריסת בחינות בגרות, תעסוקת נוער, או כל סוגיה המשפיעה במישרין על אורח חייהם של בני הנוער, אלא לאחר שניתנה לארגון בדרג הרלוונטי הזדמנות נאותה להשמיע את עמדותיו.
- (ב) נציגי המועצה הארצית יוזמנו דרך קבע, כמשיבים רשמיים, לכל דיון בוועדות הכנסת הרלוונטיות (לרבות ועדת החינוך והתרבות והוועדה המיוחדת לזכויות הילד) בנושאים כאמור בסעיף קטן (א).
- (ג) החלטה שהתקבלה או תקנה שהותקנה בניגוד להוראות סעיף קטן (א) – תהא בטלה מעיקרה.
- עצמאות ניהולית 6. (א) הניהול הפנימי של הארגון בכל גלגליו, לרבות מועדי הבחירות, תנאי הכשירות להיבחר, מנגנוני הפיקוח, חלוקת התפקידים, הליכי האכיפה הפנימיים וכללי האתיקה, ייקבעו וינהלו אך ורק על פי המפורט ב"תקנון העל".
- הסמכות הבלעדית לפתיחה, שינוי, עדכון או אישור של תקנון העל נתונה לוועידה הארצית של הארגון בלבד. הוראות התקנון ושינויו אינם טעונים אישור, פיקוח או תיקוף של השר, משרד החינוך או כל גורם ממשלתי או חיצוני אחר. (ב)
- הסמכות הבלעדית לפתיחה, שינוי, עדכון או אישור של תקנון העל נתונה לוועידה הארצית של הארגון בלבד. הוראות התקנון ושינויו אינם טעונים אישור, פיקוח או תיקוף של השר, משרד החינוך או כל גורם ממשלתי או חיצוני אחר.
- אי-תלות מפלגתית 7. ארגון מועצות התלמידים והנוער בישראל יהיה בלתי-מפלגתי; מוסדותיו, פעיליו ונציגיו לא יקבלו תמיכה מגורם מפלגתי, לא יהיו תלויים בו, לא ייצגו גורם כאמור ולא יפעלו בעבורו, במישרין או בעקיפין, במסגרת תפקידם בארגון.
- תקציב ומשאבים 8. (א) אוצר המדינה יקצה מדי שנה, במסגרת חוק התקציב השנתי, בסיס תקציבי קבוע, שקוף ובלתי מותנה המיועד למימון פעילותו השוטפת של הארגון על כלל גלגליו.
- (ב) התקציב כאמור בסעיף קטן (א) יועבר ישירות לחשבון הארגון וינהל באופן עצמאי על ידי מוסדותיו הנבחרים.
- (ג) רשות מקומית תחויב להקצות משאבים, תקציב שנתי קבוע ומשרד ייעודי לטובת פעילותה התקינה של המועצה הרשותית שבתחומה, בהתאם לאמות מידה שיקבע הארגון בתקנון העל.
- תיקון עקיף 9. חוק זכויות התלמיד, התשס"א-2000, סעיף 13 – בטל.

הכנסת העשרים ושש

- ביצוע ותקנות 10. השר מופקד על ביצוע חוק זה, ואולם לא יתקין תקנות לביצועו אלא בהסכמת המועצה הארצית ובאישור הוועדה.
- תחילה 11. תחילתו של חוק זה בתוך 30 ימים מיום פרסומו ברשומות.

דברי הסבר

מעמדם של ארגוני הנוער ומועצות התלמידים במדינת ישראל הוסדר עד כה באופן חלקי, מצמצם וארעי בלבד במסגרת סעיף 13 לחוק זכויות התלמיד, התשס"א–2000. החוק הקיים קבע חובת "עידוד" בלבד להקמת מועצת תלמידים בית-ספרית, והותיר את קביעת מסגרת פעילותה בידי הוראות המנהל הכללי של משרד החינוך.

מצב נורמטיבי זה יצר עיוות מתמשך, במסגרתו נציגות הנוער הרשמית והדמוקרטית ביותר במדינה – המייצגת כמיליון בנות ובני נוער – נותרה נטולת שיניים משפטיות, תלויה לחלוטין ברצונם הטוב של מנהלי מוסדות, רשויות מקומיות או שרי חינוך משתנים, וחשופה ללחצים פוליטיים וארגוניים חיצוניים.

הצעת חוק זו באה לעגן לראשונה את ריבונותו ועצמאותו של הנוער הנבחר בישראל, ומעניקה הכרה סטטוטורית מלאה לכלל גלגלי הנציגות – מהרמה הבית-ספרית והרשותית ועד לרמה המחוזית והארצית. החוק מבטיח שיתוף פעולה מהותי ואמיתי של בני הנוער בקבלת החלטות הנוגעות לעתידם באמצעות חובת היוועצות מוסדרת בוועדות הכנסת ובמשרדי הממשלה, ומשריין את עצמאותו המוחלטת של "תקנון העל" כחוקה הפנימית והבלעדית של הארגון, המנוהלת על ידי הנוער ולמען הנוער.

כמו כן, על מנת למנוע פגיעה בפעילות הנציגים בשטח ולמנוע את התניית המשאבים בשיקולים פוליטיים, הצעת החוק מעגנת הגנה משפטית קבועה לנציגים הנבחרים מפני פגיעה לימודית או אישית, ומחייבת הקצאת בסיס תקציבי קבוע, עצמאי ושקוף הן ברמה הארצית הן ברמה המחוזית והן ברמה הרשותית.

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים